a v konkursu. V tom se shoduje teorie s praxí. V praxi obchodní však povětšině vymiňují si peněžní ústavy zaplacení zůstatku kdykoliv.

Jak jsem již na počátku uvedl, pamatoval obchodní zákon na instituci kontokorentu jen velmi skrovně. Právě proto, že zákon nemá jasnějších předpisů o této instituci, není snad druhého úseku práva, v němž by se názory tolik rozlišovaly. Tento druh obchodního spojení doznal však tak značného rozšíření, že přesto, že jsem si vědom, že obšírnější a přesnější a tím méně pružná ustanovení zákonná nebývají životu často na prospěch, neváhám říci, že nový obchodní zákon měl by na kontokorent poněkud více pamatovati, zejména pokud se týče účinků stanovení a uznání salda, neboť kontokorent je zdrojem neobyčejného množství sporů, z nichž jen menší část je řešena soudně.

Z PRÁVNÍ PRAKSE

Hranice kompetence soudů a finančních úřadů při uplatnění přednostních přímých daní v reální dražbě.

K rozvrhu nejvyššího podání za vydraženou nemovitost přihlásil berní úřad v prvním případě nedoplatek činžovní, ve druhém případě nedoplatek výdělkové daně, a uplatnil pro něj přednostní pořadí podle § 265 zák. č. 76/27. V prvním případě soud první stolice požadované přednostní pořadí nepřiznal, stížnosti do tohoto usnesení rekursní soud nevyhověl a rovněž dovolací stížnost byla nejvyšším soudem zamítnuta.

Ve druhém případě prvý soud přiznal požadovanou výdělkovou daň v přednostním pořadí, a odpor vznesený proti tomu knihovním věřitelem při rozvrhovém roku a opírající se o to, že prý prodaná nemovitost nebyla ani výlučně ani převážně věnována provozování živnostenského podniku dlužníkova, odkázal na pořad práva. Rekursní soud na rekurs státu toto usnesení změnil tak, že poukázal odporovatele na pořad správní před příslušný úřad finanční, odvolávaje se při tom na § 266 zák. čís. 76/27. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody obou rozhodnutí jsou doslovně stejné v části, jednající o otázce vytčené v nadpisu, takže zde uvádíme jen d ů v o d y r o z h o d n u t í R II 455/33:

Dovolací rekurent se cítí stižen napadeným usnesením proto, že mu nebyl z nejvyššího podání přikázán nedoplatek činžovní daně za rok 1931, leč stěžuje si neprávem. Podle vývodů dovolacího rekurenta nesměl prý se rekursní soud zabývati otázkou, zdali pro-

daná nemovitost za účtovanou činžovní daň ručí či nikoliv (§ 265 zákona čís. 76/27 o přímých daních), neboť o tom rozhodovati jsou prý výlučně povolány finanční úřady (odst. první, první věta § 266 zákona čís. 76/27), a když činžovní daň byla řádně přihlášena a odpor proti ní nebyl vznesen, měl prý soud bez dalšího činžovní daň přikázati. O případném odporu byl by prý povolán rozhodovati nikoliv soud, nýbrž jak tomu jest při odvolání proti platební výzvě (§ 266 uvedeného zákona), finanční úřad.

S uvedenými vývody dovolacího rekurenta a s jeho stanoviskem, že se soud otázkou ručení nemovitosti za nedoplatek činžovní daně zabývati pokud se týče ji řešiti neměl, a že bylo činžovní daň přikázati, nelze souhlasiti. Platební výzvu podle první věty prvního odstavce § 266 zákona o přímých daních nelze ztotožňovati s přihláškou při exekučním prodeji, případně s přihláškou v konkursním nebo vyrovnacím řízení, a řízení o platební výzvě před finančními úřady, v uvedeném § 266 zákona o přímých daních stanovené, nemá při exekučním prodeji, pokud se týče při konkursu nebo vyrovnání místa. Platební výzvou, kterou se uplatňuje ručení podle § 266 zák. čís. 76/27, a opravným řízením o ní stanoveným určuje se jen ručení a jeho rozsah proti novému držiteli zavazeného objektu, a má ona výzva ten účinek, že nový držitel musí pro nedoplatky daní, za něž objekt ručí a na něž výzva zněla, snášeti na onen objekt exekuci. O pořadí, najmě o přednostním právu zástavním pro nedoplatky daní, není platební výzvou rozhodnuto. Podle druhé věty prvního odstavce § 266 zák. o přímých daních není třeba platební výzvy, jde-li o konkursní nebo vyrovnací řízení proti ručiteli nebo exekuční prodej zavazeného objektu. Ručení se tu uplatní přihláškou. Pokud jde o exekuční prodej, jako jest tomu v projednávaném případě, uplatní se ručení přihláškou podle §§ 172, 210 ex. ř. Co se dalšího řízení při exekučním prodeji týče, tu soudě podle motivů k zákonu číslo 76/27 (tisk 1000, str. 454) nemělo býti na posavadních normách podstatně nic měněno. Platí tedy exekuční řád. Podle tohoto řádu jest soud povolán, aby nejvyšší podání rozvrhl (§§ 214, 216 a násl. ex. ř.), to jest, aby rozhodl mezi účastníky o zástavních a jiných právech věcných, nevyjímaje ani daně a jim příslušející zástavní práva. Náleží tedy soudům zkoumati při rozvrhu oprávněnost případných nároků daňových pohledávek na přednostní uspokojení (§ 213 ex. ř.), tudíž také zkoumati, zdali jsou dány předpoklady pro uspokojení v požadovaném pořadí. K těmto předpokladům náleží, pokud jde o daně v § 265 zák. o přímých daních uvedené, také ručení prodaného objektu za ony daně, a soud jest proto povolán a přísluší mu zabývati se i otázkou ručení podle uvedeného § a ji řešiti. Nepochybil proto ani rekursní soud, ani první soud, když se zabýval onou otázkou u požadovaného nedoplatku činžovní daně.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 16. listopadu 1933 čís. R II 455/33 a ze dne 15. února 1934 čís. R II 442/33.

(Poznámka zasilatele.) Zákon o přímých daních ze dne 15. června 1927 čís. 76 Sb. zák. a nař. se nyní poznenáhla dostává před obě naše nejvyšší stolice, jež jsou postaveny před úkol rozhodnouti nejednu dosud spornou otázku jak materielního, tak i procesního rázu. Obzvláště mnoho podnětů k pochybnostem zavdávají některá kompetenční ustanovení, mezi než patří i případ, ke kterému zde zaujímá své stanovisko nejvyšší soud.

Jde o otázku kompetence k uplatnění věcného ručení nemovitosti podle § 265, a specielně o poměr exekučního soudu, rozvrhujícího nejvyšší podání za vydraženou nemovitost, k přihlášce berního úřadu, která uplatňuje přednostní pořadí pro daňový nedoplatek. Dosavadní judikatura soudů druhé stolice kolísala, přiznávajíc jednou této přihlášce povahu správního aktu, který stanoví ručení nemovitosti za daň, a proto vylučujíc právo soudu přezkoumávati správnost této přihlášky, po druhé naopak uznávala neomezené právo soudu zabývati se touto přihláškou jak po stránce formální, tak i obsahové. Toto druhé stanovisko přejímá tedy i nejvyšší soud.

Ale obě zde uveřejněná rozhodutí nejvyššího soudu nevyčerpávají otázky, o kterou běží, a jejich odůvodnění nepostačuje.

Zákon čís. 76/27 ustanovuje v § 265, že určité daně požívají přednostního zástavního práva na nemovitostech, jsou-li splněny jisté podmínky, jež nás zatím nemusí blíže zajímati. Tímto ustanovením byl derogován § 216 ex. ř. především co do materielního rozsahu tohoto ručení. Starší zákon o přímých daních neměl totiž všeobecného ustanovení o ručení za daň, takže exekuční řád zde představoval do jisté míry i materielní normu, upravující tuto otázku. Zákon čís. 76/27 rozsah tohoto ručení upravuje nově (viz na příklad nový časový rozsah tohoto ručení, nové počítání ode dne splatnosti daně na rozdíl od dřívějšího počítání na dny zpět ode dne dražby td.). V důsledku derogační klausule čl. II. uvádějících ustanovení k tomuto zákonu pozbyla ovšem také materielní ustanovení § 216 ex. ř. o přednostním pořadí přímých daní své účinnosti.

Tímto zákonem byla však nově upravena také procesní stránka ručení, a stanoví § 266 cit. zák., že otázku, zda jest dáno ručení určité nemovitosti za tyto daně a v jakém rozsahu, přísluší rozhodnouti finančnímu úřadu (vyměřovacímu úřadu), čímž jest ovšem zároveň vysloveno, že jakékoliv rozhodování soudů o téže otázce musí býti vyloučeno.

Ale soud jest a zůstává i na dále povolán, aby při rozvrhu nejvyššího podání za vydraženou nemovitost rozhodoval o tom, v jakém pořadí jest uspokojiti hypotekární a jiné věřitele. Rozhoduje-li však o pořadí přihlášené daňové pohledávky, musí se nutně zabývati také otázkou ručení nemovitosti za tuto daň jakožto otázkou prejudicielní, neboť od ní právě jest odvislé pořadí. Ručí-li nemovitost, má daň přednostní pořadí, neručí-li, není přednostního pořadí; tertium non datur. Stává se tedy problémem, jak se

má soud stavěti k aktům finančních úřadů, které se zabývají ex professo otázkou ručení nemovitosti za daň. A právě toto jádro problému uniklo oběma rozhodnutím nejvyššího soudu.

Především jest nutno se tázati, jakou povahu má výrok finančního úřadu o ručení nemovitosti za daň a zda jest správním aktem v technickém smyslu. Nesporně jest takovým aktem výzva vyměřovacího úřadu, vydaná podle § 266 cit. zák. Ale druhá věta odst 1 téhož § praví, že platební výzvy není třeba, jde-li o exekuční prodej zavazeného objektu nebo o konkursní nebo vyrovnací řízení. Podle prováděcího nařízení (čís. 175/27 Sb. zák. a nař.) k tomuto místu zákona »uplatní se« v tomto případě ručení přihláškou k příslušnému soudnímu řízení. Může býti nyní sporným, je-li tato »přihláška« (a o tu běželo v obou případech) takovým správním aktem. Zajisté by bylo možno zastávati stanovisko, že správním aktem není na příklad pro to, že se ani nedoručuje povinné osobě, že není proti ní opravných prostředků, nebo že prováděcí nařízení zde není kryto zákonem a podobně.

Nejvyšší soud však vůbec nezkoumá právní povahy této přihlášky, nýbrž pokouší se svůj názor opříti o ustanovení exekučního řádu a z něho dovoditi, že jest soud oprávněn přezkoumávati také všechny předpoklady svého rozhodnutí, mezi které by ovšem patřila i zmíněná otázka ručení nemovitosti za daň. Bez ohledu na okolnost, že exekuční řád právě v rozhodných místech doznal zákonem o přímých daních částečné modifikace, přehlížejí obě rozhodnutí, že z exekučního řádu nelze pro danou otázku vůbec ničeho specielního vytěžiti, takže jest zde nezbytně nutno se zásadně vypořádati s problémem poměru soudu ke správnímu aktu. Připustíme-li pak, že formálním správním aktem finanční úřad deklaruje, že nemovitost za daň ručí (a takový formální správní akt jest tu nesporně v případě platební výzvy vyměřovacího úřadu), plyne z toho, že zodpovědění všech dalších otázek jest odvislé jen od toho, zda uznáváme závaznost správního aktu pro soud čili nic.

Uznáme-li tuto závaznost, znamená to pak tolik, že se soud při rozhodování o otázce závislé nemůže odchýliti od výroku správního úřadu, vydaného ex professo o prejudicielní otázce. Vyslovil-li tedy finanční úřad, že nemovitost ručí za výdělkovou daň, musí se soud při rozhodování o pořadí zástavních práv nezbytně opříti o tento výrok a souhlasně s ním rozhodnouti, protože otázka pořadí jest nerozlučitelně odvislou od otázky ručení.

To jest také teoreticky jedině správné řešení, jež jest ostatně důsledně přijato i praksí, pokud jde o zásadní poměr soudu k aktům správního úřadu. Byl ovšem zastáván i názor, že soud není vázán výrokem správního úřadu (byli to u nás hlavně starší teoretikové, zejména Ott a Hora, v jistém smyslu, ale také Pražák), ale nejvyšší soud zde zřejmě nezamýšlel přikloniti se k tomuto názoru a opustiti svou stálou praksi.

Jak jest tedy patrno, nejvyšší soud nevystihl dobře podstaty obou sporných případů, a proto také obě rozhodnutí nemohou úplně uspokojiti. Běželo jen o to, zda přihláška t. zv. přednostní daně k rozvrhu nejvyššího podání za vydraženou nemovitost, podaná berním úřadem exekučnímu soudu, jest správním aktem v technickém smyslu, kterým se »uplatňuje« ručení nemovitosti za daň podle §§ 265 a 266 zák. čís. 76/27 a prov. nař. čís. 175/27 Sb. zák. a nař., a v kladném případě by pak byl soud touto přihláškou jakožto správním aktem vázán.

Správným bude patrně názor, že tato přihláška takovým správním aktem není, takže z tohoto jediného důvodu jí soud opravdu nemůže býti vázán, a v důsledku toho jest pak ovšem také skutečně oprávněn zkoumati, zda nemovitost ručí za daň čili nic, a podle toho i přiznati dani příslušné pořadí. Kdyby se však jednalo o platební výzvu vyměřovacího úřadu, pak zcela určitě máme před sebou správní akt, kterým jest soud vázán, pokud bychom ovšem se nepokusili tvrditi, že tato výzva stanoví »jen« povinnost snášeti exekuci na nemovitost, ale nic nevyslovuje o otázce ručení (tedy asi podobně, jako kdybychom tvrdili, že rozsudek civilního soudce, odsuzující žalovaného k vrácení zápůjčky, jen »odsuzuje k placení«, ale nezjišťuje právní povinnosti k zaplacení).

Zákonná úprava celé této právní látky jest však vůbec nedostatečná a nevyhovuje, ať bychom vykládali zákon v tom či onom smyslu. Stačí upozorniti na tyto dvě eventuality: Nepřiznáme-li platební výzvě závaznosti pro soud (a tato tendence se zdá pronikati z obou rozhodnutí), může se státi, že na podkladě platební výzvy vyměřovacího úřadu dojde ke dražbě reality, načež při rozvrhu nejvyššího podání exekuční soud uzná, že prodaná realita za daň, pro niž byla prodána, vůbec neručila. V obráceném případě zase by finanční úřad de facto rozhodoval o osudu hypotekárních věřitelů tím, že si sám zajišťuje místo před nimi, a to v řízení, v němž tito věřitelé nemají ani postavení strany, ani nemají práva nebo možnosti působiti na průběh řízení a obsah rozhodnutí. Právě tato možnost, spojená s nedůvěrou v objektivnost finančního řízení a správnost a zákonitost rozhodnutí finančního úřadu, byla patrně i pro nejvyšší soud motivem obou rozhodnutí. Teoreticky však, a to jak de lege lata tak i de lege ferenda, věc dosud rozhodnuta není, neboť celá řada otázek zde teprve čeká na své zodpovědění. Grňa.